

och på arbetsplatser samt till andra viktiga personer eller instanser i den funktionshinderades sociala nätverk.

Anpassningskurser erbjuds, där familjen kan fördjupa sig i frågor kring autism tillsammans med familjer i liknande situation.

Även stödpersoner och korttidsvård kan erbjudas. Unga och vuxna personer med autism kan få boendeservice i gruppboende eller i egen lägenhet. Arbete erbjuds på arbetscenter eller dagcenter samt stöd till personer som arbetar på öppna arbetsmarknaden.

Kårkulla kan ge service i hela Svenskfinland. Städerna Jakobstad, Vasa, Närpes, Pargas, Ekenäs, Helsingfors och Borgå utgör centralorter där omsorgsbyråerna finns. Kontaktuppgifter: (02) 458 11 11, info@karkulla.fi

Centralsjukhus

Diagnostiseringen av barn med autism kan också ske på de olika centralsjukhusens neurologiska avdelningar i Svenskfinland.

Förbundet De Utvecklingsstördas Väl www.fduv.fi

FDUV:s specialbibliotek har svenskspråkig litteratur kring autism. FDUV:s kursavdelning pro.studium arrangerar kurser för familjer med autismspektrumstörningar och begåvningshandikapp.

Kontaktuppgifter: (09) 43 42 36 0, fduv@fduv.fi

Lärum-förlaget Ab www.larum.fi

Lärum-förlaget säljer svenskspråkigt material bl.a. läromedel för elever med särskilda behov, lättläst litteratur, facklitteratur om olika funktionshinder samt sinnesstimulerande material.

Kontaktuppgifter: (06) 319 56 51, forlaget@larum.fi

SPERES www.speres.fi

Finlandssvenskt specialpedagogiskt resurscentrum koordinerar pedagogiska stödtjänster för barn och ungdomar med särskilda behov.

Kontaktuppgifter: (09) 278 11 02, speres@speres.fi

Yrkesträningsskolan Optima www.optimaedu.fi

Yrkesträningsskolan Optima är Finlands enda svenskspråkiga specialyrkesläroanstalt.

Kontaktuppgifter: (06) 781 46 00, yrktrain@optimaedu.fi

Finlands Svenska Autism- och Aspergerförening r.f.

www.autism.fi

Föreningen grundades år 2001 i syfte att skapa bättre villkor för finlandssvenska barn, ungdomar och vuxna med autismspektrumstörningar. Verksamhetsområdet är de svensk- och tvåspråkiga regionerna i Finland.

Vi arbetar för att förbättra villkoren för personer med autism, autismliknande tillstånd och Aspergers syndrom genom att:

- ❖ informera
- ❖ anordna utbildning som anknyter till autism, autismliknande tillstånd och Aspergers syndrom
- ❖ stöda och arbeta för en ändamålsenlig habilitering
- ❖ verka som kontaktorgan

Föreningen ordnar aktiviteter i hela Svenskfinland och på Åland såsom läger, utfärder, föreläsningar, caféträffar m.m. Föreningen är medlem i Autism- och Aspergerförbundet och har ett nära samarbete med alla som producerar autismservice på svenska.

Välkommen att bli medlem!

Ring, skicka ett sms eller e-postmeddelande eller gå in på vår webbplats www.autism.fi under rubriken Bli medlem.

Som medlem har du möjlighet att delta i föreningens aktiviteter. 5 ggr/år får du Autism- och Aspergerförbundets tidning Autismi.

Kontakt

Tfn: 045 128 04 00

e-post: info@autism.fi

webbplats: www.autism.fi

Finlands Svenska Autism- och
Aspergerförening r.f.

Finlands Svenska Autism- och
Aspergerförening r.f.

Autism

www.autism.fi

♣ Vad beror autism på?

Autism är en neurobiologisk störning i det centrala nervsystemets utveckling. Den upptäckts oftast då barnet borde börja lära sig kommunicera och tala. En tillförlitlig diagnos är oftast möjlig att ställa då barnet är ca 1 1/2 år gammalt.

Autism har med största sannolikhet förekommit i alla tider, men det var först på 1940-talet som autism uppmärksammades på allvar. Forskaren Leo Kanner publicerade år 1943 en artikel om barn med "autistiska störningar i den känslomässiga kontaktförmågan".

Autism beror inte på känslolokala hemförhållanden, dålig uppfostran eller vanvård. I dag talar man om autismspektrumstörningar. Benämningen inkluderar närbesläktade tillstånd som autism, Asperger syndrom, Retts syndrom och disintegrativ störning.

♣ Hur märks syndromet?

Autism kan yttra sig mycket olika hos olika individer. De dominerande symtomen varierar från fall till fall.

Typiska drag hos barn, ungdomar och vuxna med autism:

- ❖ har en försenad eller utebliven talutveckling
- ❖ har svårt att läsa av och förstå mimik och kroppsspråk
- ❖ tolkar ofta språket konkret och bokstavligt
- ❖ förstår inte låtsas- och fantasilekar
- ❖ använder ofta sina leksaker på ett annorlunda sätt
- ❖ kan fästa sig vid ovanliga saker och bli fascinerad av enstaka detaljer
- ❖ kan vara över- eller underkänslig för ljud, ljus, beröring, smärta, temperatur, lukt-, smak- och andra sinnesintryck
- ❖ är ofta rutinbunden och har svårt för förändringar
- ❖ har ofta insomnings- och sömnsvårigheter
- ❖ utvecklar ibland ovanliga rörelsemönster som att gunga, vaggas, eller gå på tå, snurra, vifta

Det lilla autistiska barnet har ett annorlunda socialt spel, barnet besvarar inte mammans leende, barnet

sträcker inte heller fram sina händer för att komma i famnen, tvärtom – barnet vill inte känna kroppskontakt.

De flesta personer med autism har svårigheter att kommunicera, ungefär hälften utvecklar inget tal alls eller bara enstaka ord och mycket enkelt tal.

Den svaga ordförståelsen och oförmågan att avläsa andra människors gester och ansiktsuttryck försvårar kontakten till andra människor. Därför behöver personer med autism mycket stöd och olika hjälpmedel för att kunna kommunicera.

♣ Hur vanligt är autism?

Man räknar med att det finns ungefär en person med autism per tusen invånare, med andra ord finns det cirka 5 000 personer med detta funktionshinder i Finland.

Däremot finns det många fler som har så kallade autistiska drag. Autism är vanligare hos pojkar än flickor. Forskningsresultaten visar på att tre av fyra barn med typisk och svår autism är klart begåvningshandikappade.

Autism kan också vara kombinerad med andra funktionshinder t.ex. epilepsi, syn- och hörselskador.

♣ Vilket stöd behövs?

Autism är ett livslångt funktionshinder. De flesta personer med autism behöver omfattande hjälpinsatser. Även de som klarar sig själva och har ett arbete i vuxen ålder behöver oftast någon form av stödinsatser från samhällets sida. För att förstå sin omvärld behöver personer med autism ett individuellt stödprogram att följa.

Stödprogrammet kan vara uppbyggt kring bildkommunikation, tydliggörande pedagogik, visuellt dags- och veckoschema samt välstrukturerade aktiviteter under dagen. Det är bra att anpassa innehållet i aktiviteterna så att man tar till vara personens starka sidor och intressen. Det är också viktigt att formulera de individuella målen i nära samarbete med hemmet och skolan.

Barn med autism har svårt att använda sig av ny miljö; övergångar mellan olika aktiviteter måste förberedas noga. Det krävs ett nära samarbete mellan personal och föräldrar.

♣ Vem kan ge stöd?

Folkhälsan www.folkhalsan.fi

Folkhälsans habiliteringsavdelning och tonårspoliklinik erbjuder diagnostik, habilitering och handledning för barn och ungdomar med symtom som tyder på autismspektrumstörning.

I den diagnostiska verksamheten deltar barnneurolog, psykolog/neuropsykolog, talterapeut och vid behov, ergoterapeut, specialpedagog och fysioterapeut. Föräldrarna har möjlighet att träffa en socialkurator för individuella samtal.

Undersökningarna kan göras polikliniskt på dagavdelningen eller på vårdavdelningen. Utgående från undersökningens resultat och barnets behov kan habiliteringsavdelningen rekommendera individuella terapier. Viktigt är att barnets näromgivning får information och handledning. Möte med daghem eller skola kan arrangeras, samt konsultation av specialpedagog om så önskas.

Habiliteringsavdelningen ordnar också anpassningskurser, dvs. kurser där hela familjen kan delta och få en djupare kunskap om autism, och samtidigt träffa andra familjer i samma situation.

Habiliteringsavdelningen upprätthåller ett eget team kring autism. Folkhälsans habiliteringsavdelning når du på telefonnummer (09) 315 000.

Från Folkhälsans infotek i Helsingfors kan man låna litteratur som berör autism. Infotekets adress är Topeliusgatan 20, 00250 Helsingfors. Infotekarien når du via tfn (09) 315 56 04 eller e-post: infoteket@folkhalsan.fi.

Kårkulla samkommun www.karkulla.fi

Kårkulla samkommun erbjuder pedagogisk handledning, konsultation och fortbildning i frågor kring autism. Samkommunen ger via sin rådgivande personal vid de regionala omsorgsbyråerna och vid resurscentret i Pargas, stöd och råd till familjer samt utarbetar individanpassade stödprogram.

Den rådgivande personalen består av pedagoger, socialkuratorer och psykologer samt olika konsulter så som talterapeuter, ergo- och fysioterapeuter samt läkare.

Handledning ges även åt personal i daghem, skolor